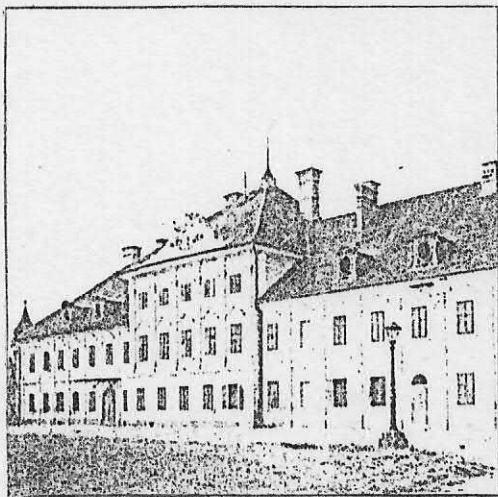
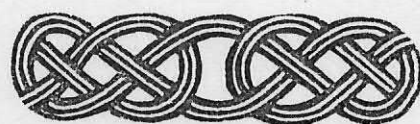

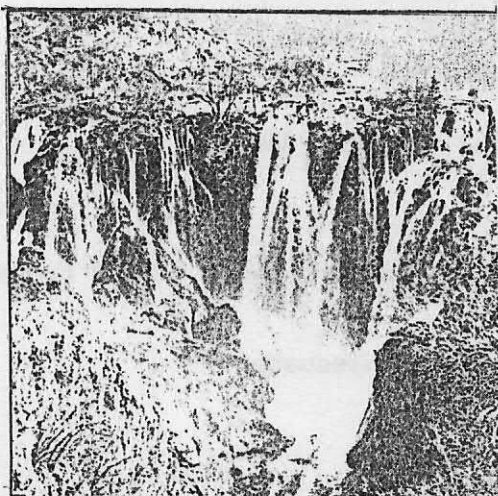
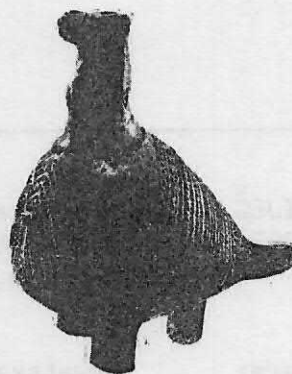
broj 9 / ožujak 1995.

RIJEČ

**Glasnik
Hrvatske
kulturne
zajednice**

WIESBADEN

Naslovnica:

1. Dvorac Eltz, Vukovar
2. Vučedolska golubica, Vučedol
3. Nacionalni park Plitvička jezera

RIJEČ - Glasilo Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden
WORT - Mitteilungsblatt der Kroatischen Kulturgemeinschaft
Wiesbaden e.V.

Odgovara: Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden
Verantwortlich: Kroatische Kulturgemeinschaft Wiesbaden e.V.

Friedrichstr.24
65185 Wiesbaden

Tel.:0611/ 174153 i 06128/ 45856
Faks:0611/ 495111

Urednici: Biserka Andrijević, Edvin Bukulin i Maja Runje
Redaktion:

Bankovni račun: Nassauische Sparkasse Wiesbaden
Kto/ 116 027 186
BLZ/ 510 500 15

**ČLANOVIMA HRVATSKE KULTURNE ZAJEDNICE WIESBADEN I DRAGIM
PRIJATELJIMA KOJI PODUPIRU ILI PRATE RAD NAŠEGA DRUŠTVA**

Štovani i dragi prijatelji,

Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden upravo ulazi u šestu godinu svoga rada. Ocijenjujemo da je rad njenih djelatnika u hrvatskoj zajednici u Wiesbadenu ostvario izvjesne plodove, no voljeli bismo da oni u godinama koje su pred nama budu još bogatiji i uočljiviji te nam je namjera djelovati u tom smislu.

Pred nama je godišnja skupština, održat će se u nedjelju 26. ožujka 1995. od 17.30 sati u Waldstrasse 95 u Wiesbadenu, a koja je prilika za razgovor o mogućnostima i načinima kojima se rezultati koje priželjkujemo trebaju najsvrsishodnije postići. Nadamo se da ćemo se na skupštini okupiti u većem broju te da ćemo raditi produktivno i u prijateljskom ozračju.

O samim planovima i o načinima njihove realizacije dogovara se pak najkonkretnije na samim sastancima Predsjedništva. Od 1. veljače Predsjedništvo je dvojcu članova našega društva, Zvonka Oslakovića i Ivu Andrijevića, zamolilo za trajnu suradnju, te u njima dobilo pridružene suradnike. No, u radu Predsjedništva svaki je član dobrodošao. Svi sastanci su, ponavljamo, otvoreni radni sastanci, a sljedećih će se mjeseci održavati: 14. ožujka, 25. travnja, 19. svibnja te 20. lipnja. Sastanci počinju u 19.30 sati, a održavaju se u "Roncalli-Haus"-u, Friedrichstr.24/I.

Predajemo Vam sada našu zajedničku 9. "Riječ" i srdačno i prijateljski Vas pozdravljamo:

Vaši (članovi Predsjedništva):

Biserka Andrijević (tel.06128/42483);
Maja Runje (tel.0611/443482/;
Marija Crnčić (tel. 06122/16940);
Marijan Batinić (0611/372930);
Marija Begić (0611/520434);
Brigita Bekić (0611/505348);
Ante Marinić (0611/9450439);
Zeljko Žigrić (06192/31766);
Mato Žugaj (0611/300709);
Zvonko Oslaković (tel.06722/64443);
Ivo Andrijević (tel.06128/42483).

ČESTITKE I PISMA

*Čestit Božić i sretno Novo ljeto želimo
svim braniteljima Lijepe naše,
sestrama i braći u Domovini i širom
svih kontinenata gdje žive Hrvati.*

Ministar obrane

Gojko Šušak

ČESTIT BOŽIĆ
I
SRETNNA NOVA GODINA

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Marijastela

A. Bepi

Riječ -Glasilo Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden

Poštovane dame i gospodo,
dragi urednici,

redovito primam Vaše glasilo "Riječ", kojeg u hipu pročitam.
Osjećam potrebu zahvaliti Vam za toliko divnih prikaza, razgovora i informacija koje ste objavili u dosadašnjih 8 brojeva. Vaš bi rad trebao biti podstrek mnogim drugim društvima u Njemačkoj. Čestitam i želim puno uspjeha u daljnjem radu.

Čestit Vam Božić i sretna Nova godina!

Vaš

Stjepan Herceg
Referent

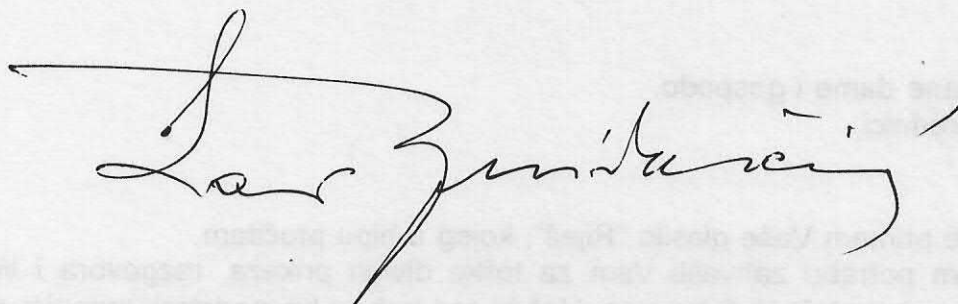
*Sretne i blagoslovljene božićne blagdane
i puno sreće, zdravlja i uspjeha u Novoj godini 1995.*

*Wir wünschen Ihnen besinnliche Stunden
zum Weihnachtsfest und viel Glück, Gesundheit und Erfolg
im Neuen Jahr 1995*

*Generalni konzulat Republike Hrvatske u Frankfurtu na Maini
Generalkonsulat der Republik Kroatien in Frankfurt am Main*

MATICA HRVATSKA
MATRIX CROATICA

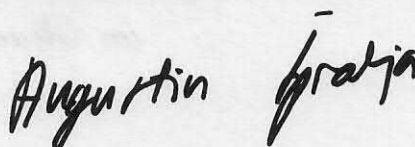
Palača Matice hrvatske, Zagreb, Matičina 2–Strossmayerov trg 4
(crtež Fedora Vaića)

Čestit Božić,

puno sreće, zdravlja i uspjeha

u Novoj godini 1995.

Hrvatska Demokratska Zajednica
Kroatische Demokratische Union
Wiesbaden

Nekoliko od mnogobrojnih čestitaka koje su prispjele; srdačno zahvaljujemo svim čestitarima.

Uredništvo

Zagreb, 25. 1. 1995.

Uredništvu RIJEČI - glasnika HKZ Wiesbaden

Poštovana gospodo urednici,

u ruke mi je o Božiću '94. dospio broj 8 Vašeg glasila, te me ispunio radošću i ponosom. Potreba za kulturom tako je očito značajno i temeljno obilježje Hrvata ma gdje bili, da mu niti Vi niste odoljeli zauzevši se svojim lijepim i sadržajnim glasilom za taj nezaobilazni dio života pojedinca i naroda. Čestitam Vam.

Ipak bih Vam skrenuo pozornost na činjenicu koja me je, kad sam pomnije pregledao list, neugodno iznenadila. U broju kojim se pokriva razdoblje od ljeta do studenoga 1994. godine nema naime niti spomena najvažnijeg kulturnog i društvenog događaja koji se Hrvatima dogodio u novijoj povijesti - pohoda sv. Oca Hrvatskoj. Držim da se njegov posjet toliko duboko tiče svakog Hrvata dosežući same korijene opstojnosti hrvatskog bića, od samog početka svijesti o postojanju do danas, a vjerujem, i u bližoj i daljoj budućnosti, da njegov nespomen znači ozbiljan propust. Ne zaboravite da smo se održali zahvaljujući svojim kršćanskim temeljima; hrvatska povijest bez Crkve ne postoji, a i danas bez kršćanstva Hrvata i Hrvatske nema.

Potrudite se u slijedećim brojevima toj temi naći primjereno mjesto pokazujući kako nas je sv. Otac svojim pohodom uzdignuo, ali i silno obvezao.

Želim Vam svako dobro!

Josip Grilec,

B. Magovca 31, 41020 Zagreb

Uredništvo: Čast nam je da je "Riječ" našla čitatelja u Zagrebu, takodjer srdačno zahvaljujemo na pismu, no što se sadržaja prigovora tiče, moramo odgovoriti na isti način na koji smo i do sada odgovarali na slične objeckcije:

"Riječ" je bilten HKZ-a Wiesbaden ; njen je smisao izvješćivati o radu i životu društva te o radu i životu hrvatske zajednice u Wiesbadenu. Ambicija da budemo list za društvena i kulturna pitanja nadilazi smisao jednog biltena, a takodjer i naše mogućnosti.

Razgovori

MARIJA CRNČIĆ

U "Razgovorima" predstavljamo osobe koje žive i rade među nama u Wiesbadenu.

Ovaj put razgovaramo s Marijom Crnčić, članicom našega društva i njegovom marljivom i uglednom djelatnicom: Marija Crnčić je na prošlogodišnjoj skupštini po treći puta izabrana u naše Predsjedništvo.

Marija Crnčić živi sa suprugom i troje djece u Wiesbaden-Nordenstadtu.

Marija Crnčić prije dolaska u Njemačku

Riječ: Gospodjo Crnčić, rodom ste s Korduna; kad za nekoga kažemo da je Kordunaš/Kordunašica to ne zvuči neutralno kao kada govorimo o Zagorcima ili Slavoncima. Što je neobično u vezi takvog porijekla ?

Crnčić: Za mene tu nema ničeg neobičnog. Rodom sam iz obitelji Valentić iz sela Selišta u blizini Ladjevca. To je općina Slunj, a ona je, kako je poznato, naseljena srpskim i hrvatskim stanovništvom, no većinu čine Hrvati. Nakon prošlog rata brojni su članovi srpskog pučanstva stekli privilegije i možda često zlorabili svoje utjecajne političke položaje, što je stvorilo iskrivljenu sliku o Kordunašima. No, Kordun je "normalna" hrvatska pokrajina, sada nažalost okupirana.

U mom djetinstvu se politika nije puno spominjala. Danas ocjenjujem da su se ljudi jednostavno bili pomirili sa situacijom kakva je bila jer su smatrali da se ionako ništa ne može promijeniti. Još veći teret od politike bilo je naime siromaštvo koje je pritiskalo seljake, pa i Srbe, osim onih na položajima i onih s visokim penzijama. Život je naime bio izuzetno težak, radilo se od zore do mraka, a plodovi su bili skromni. Stoga je svatko razmišljao kako da se s Korduna iseli. Sjećam se da sam kao djevojčica sanjala kako bih rado našla muža koji radi u gradu, svakog mjeseca donosi plaću, a ja samo radim u kući i nikada ne moram ići na polje kopati ili žeti.

No, uz Selišta me vežu i lijepa sjećanja. To je veoma lijep brdovit i šumovit kraj kroz koji teče Korana. Na Korani smo napajali stoku, a za toplih ljetnih dana smo se i kupali.

Riječ: Kako ste napustili Selište ?

Crnčić: Otac je dugo razmišljao kako da cijelu obitelj preseli na mjesto na kojem bi se lakše živjelo, pa je putovao sjevernom Hrvatskom tražeći pogodnu priliku. Našao ju je u Moslavini, u Hercegovcu kraj Garešnice, gdje je 1964. kupio jednu manju kuću i imanje. Tu selidbu financirali smo novcem kojeg je otac godinama štedio, sabirući dijelom manje novčane pošiljake koje smo dobivali od djeda iz Amerika, a dijelom prihod od

višegodisnje prodaje stoke.

Koliko sam god željela otići iz Selišta, ipak mi je bilo teško priviknuti se na novi način života u Hercegovcu. Imala sam u tom trenutku 19 godina, najljepše godine bila sam provela u Selištu. Misli su mi zato lutale na našu staru vodenicu na Korani u kojoj smo u mom djetinstvu mljeli žito i zato sam se mukotrpno privikavala na novu okolinu u Moslavini. Osim toga, domaći ljudi u Hercegovcu, a bili su to dijelom Česi a dijelom Hrvati, gledali su na nas doseljenike malo s visoka, zvali su nas "Kordunaši", što je označavalo nekoga tko im nije potpuno ravan. Ipak, bili smo zadovoljni, jer smo uskoro primjetili ekonomski napredak; u Moslavini se doista puno lakše živjelo, u kući je uskoro bilo obilje hrane.

Riječ: Vaš put međjutim vodi dalje ...

Crnić: Da. Uskoro se proćulo za mogućnosti zapošljenja u Njemačkoj i ja sam se 1968. odlučila krenuti budući me život na selu, pa ni takav lakši, nije zadovoljavao. Sjećam se da je na moslavačkoj ravnici sunce znalo užasno peći, da je bilo teško kopati, da nije bilo onog ugodnog povjetarca koji je ljetnih mjeseci često puhao na Kordunu ... Najradije bih tada bila išla u školu, no kako to nije bilo moguće, Njemačka mi se učinila dobrim izlazom. Poznanici su mi priredili ugovor za posao u jednom hotelu u Rüdessaheimu i ja sam se uputila planirajući da ću ostati kraće vrijeme i nešto zaraditi. No kad se hotel zatvorio, vidjela sam da je moja uštedjevina mala, pa sam potražila drugi posao. I tako se to onda pretvorilo, kao i kod drugih ljudi, u dugogodišnji boravak, sve do današnjeg dana.

U Njemačkoj sam prvi put iskusila da i radnički kruh ima sedam kora. Posebno me neugodno iznenadilo iskustvo da poslodavci nastoje iskoristiti radnika, ponekad ga čak i prevariti u plaći.

U Njemačkoj sam se zatim ubrzo udala. Moj suprug je iz podkalničkog kraja, iz jednog mjesta u blizini Križevaca. Zajedno imamo troje djece.

Riječ: Vaša su djeca ambiciozni učenici, Vaša je najstarija kćer pri kraju studija, a Vaši blizanci Lidija i Željko se takodjer spremaju za studij. Kako ste uspjeli odgajati djecu, čuvati obitelj i usto raditi ?

Crnić: Trudila sam se kako sam najbolje mogla i znala. Da su djeca marljivi i uspješni učenici, ne smatram svojom zaslugom. Čak smatram da mi je i sreća malo pomogla da mi djeca nisu krenula lošim putom.

Riječ: Poznamo Vas kao hrabru ženu i majku koja se godinama konfrontirala sa značajnim oštećenjem vida sina Željka i koja je sabrano stajala uz njega ...

Crnić: Ne znam bi li se ja mogla smatrati hrabrom; ja sam prosječna žena koja ima svoje bregove i doline. Ponekad se osjećam jakom, ponekad skrhanom, potpuno na zemlji. No, brzo se i dignem. Puno mi je pomagalo to da sam odgojena u vjeri, mada se ne smatram pretjerano pobožnom. Nisam se imala na koga oslanjati, znala sam da i suprugu nije lako, a osim toga je odlazio na posao, što mu je bilo dovoljno opterećenje. Zato sam se uzdala u sebe i u Božju pomoć. A ponekad mi je doista bilo teško... Sa Željkom sam bila trinaest puta u bolnicama, na brojnim zahvatima i operacijama, koje na žalost nisu spriječile potpuni gubitak

vida. I s Lidijom sam bila na brojnim operacijama.

Riječ: Svi Vaši snovi iz djetinstva o materijalnom i društvenom boljitku su se ostvarili: u Wiesbadenu imate širok krug prijatelja i poznanika, uvaženi ste na radnom mjestu, živite u svojoj udobnoj i lijepoj kući. Jesu li time Vaši planovi zaokruženi ?

Crnić: Zapravo, ne. Moj suprug i ja bismo voljeli drugi dio života, ako nas zdravlje posluži, provesti u Hrvatskoj. Brine me hoće li nam se ta želja ostvariti, jer vidimo da naša djeca svoj život započinju ovdje. Bilo bi mi izuzetno teško razdvojiti se od djece.

Riječ: Na svim područjima angažmana za Hrvatsku uvijek ste među prvima...

Crnić: Ne mogu skrštenih ruku gledati kako toliki ljudi trpe i zato mi nikakav trud nije prevelik. U ovom se trenutku doduše osjećam malo zamorenom, no mislim da će to proći i da ću se opet moći angažirati kao i do sada. Što se pak tiče rada u Hrvatskoj kulturnoj zajednici, mislim da je važno da se držimo skupa; u skupini se uvijek može više negoli pojedinačno. To vrijedi za sva područja djelovanja.

Riječ: Na kraju: kad saberete svoja najznačajnija životna iskustva, kako biste opisali svoj osnovni životni stav ?

Crnić: Mislim da čovjek treba smireno živjeti s onim što ima, da treba uživati u onom što mu je dano, a ne stalno misliti na ono što nema. Normalno je da uvijek nešto želimo, i ja sam, kako ste vidjeli, nastojala poboljšati i unaprijediti svoje prilike, no ipak mislim da treba opušteno živjeti u sadašnjem trenutku, s onim što nam je na raspolaganju.

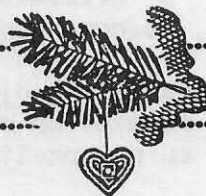
Marija Crnić sa suprugom i najstarijom kćerkom

BOŽIĆNA PRIREDBA HRVATSKE KULTURNE ZAJEDNICE WIESBADEN

HRVATSKA PREDBOŽIĆNA VEČER

Wiesbaden, Pius-Haus, 03.12.1994.

PROGRAM

Pozdrav

1. Dječja kazališna skupina HKZ-a.....Hrvatska bajka / Dinka Juričić

Narod: Marija Briševac, Tomislav Rimac, Ankica Bliznac, Cvita Runje,
Miroslav Lovrić, Marija Jurić, Mario Mačinković, Ranko Marušić,
Sebastijan Sklenar, Ilija Bungić, Dinko Grgat, Dario Andrijević
Kruno Grgat, Josip Marić, Darko Briševac, Marina Dodig

Vila Hrvatica: Snježana Bungić

Scenograf: Marin Ribarić

Redateljica: Biserka Andrijević

2. Vinka i Marija Cvitanović.....Offertorium pastorale / Ivan pl. Zajc
Potecite pastiri / Hrv. narodna iz Samobora

3. Kata Ivanović.....Poslušajte svi sada / Božićna pjesma iz Križevaca

4. Dječji tamburaški sastav HKZ-a.....Radujte se narodi / nepoznati autor
U se vrime godišta / nepoznati autor
Veselje ti navješćujem / nepoznati autor

(Martina Rosandić, Lidija Črnčić, Iva Andrijević, Jasminka Begić,
Andrea Novak, Valentina Bubek i Monika Bukulin.)

5. Marie Ribarić.....Srićna noć / Narodna iz Gradišća u Austriji

6. Jessica Tomašić.....Božić / Dragutin Domjanić

7. Vinka i Marija Cvitanović.....Prva je vura te noći / Hrv. narodna iz Turopolja
Zvan Betlema / Hrv. narodna iz Podravine

Večera, glazba, tombola.

Kroz priredbu vodi: Gabrijele Fijala

B o Ź i ć n a p r i r e d b a

Naša tradicionalna božićna priredba i ove je godine naišla na intenzivno zanimanje u hrvatskoj zajednici u Wiesbadenu tako da su brojni sudionici, posebno brojna djeca, ispunila dvoranu "Pius".

U pripravama je takodjer sudjelovalo niz ljudi, od onih koji su brinuli o sijanju pšenice do onih koji su pripravljali i služili jela i piće, te onih koji su pripravljali program ili u njemu nastupili.

Glavni dio samog programa predstavljao je nastup sedamnaestero članova dječje kazališne skupine. Skupina je pod ravnateljstvom Biserke Andrijević izvela Hrvatsku bajku spisateljice Dinke Juričić, igrokaz koji priča o dalekoj hrvatskoj prošlosti, o hrvatskoj selidbi iz predjela Zakarpaća na Jug.

Pažnju publike takodjer je privukao i nastup Vinke i Marije Cvitanović koje su uz glazbenu pratnju Monike i Edvina Bukulina izvodile izabrana djela hrvatske božićne glazbene baštine.

O priredbi je pozitivno pisao lokalni tisak te je objavio i nekoliko fotografija.

Nastup Vinke i Marije Cvitanović uz pratnju Monike i Edvina Bukulina

Hrvatska bajka

U svojoj hladnoj pradomovini iza Karpata Hrvati donose odluku o selidbi na Jug.

Na dugom putu.

Na odredištu :
Iz mora izlazi
Vila Hrvatica i
pozdravlja nove
pućane.

❖❖❖❖ GESPRÄCH ❖❖❖❖ GESPRÄCH ❖❖❖❖ GESPRÄCH ❖❖❖❖ GESPRÄCH ❖❖❖❖

HORST KLEE

Herr Horst Klee ist uns bekannt als Ehrengast bei vielen Veranstaltungen kroatischer Vereine, wo er immer Worte der Unterstützung und Hoffnung für uns fand. Weniger bekannt ist es daß er über die Kroatische Kulturgemeinschaft die Patenschaft für ein kroatisches Kind aus Lika vor mehr als drei Jahren übernommen hat. Herr Klee ist Abgeordneter im Wiesbadener Stadtrat, Landtagsabgeordneter im Hessischen Landtag und Vorsitzender der Wiesbadener CDU.

Riječ: Herr Klee, würden Sie bitte zu Beginn dieses Gespräches unseren Lesern ein paar Worte über sich selbst sagen ?

Klee: Ich bin 1939 in Wiesbaden geboren, bin auch aus Wiesbaden eigentlich nie herausgekommen, habe hier meine berufliche Zukunft gefunden. Hier absolvierte ich die Schule mit der Mittleren Reife, habe dann in Gartenbau meine Lehre gemacht und nach vier Jahren Berufserfahrung habe ich in Geisenheim an der Fachhochschule für Landwirtschaft studiert. Dort beendete ich das Studium als Gartenbauingenieur, Fachrichtung Obst- und Gemüsebau. Danach habe ich mich kaufmännisch weiter gebildet und habe bei einer Genossenschaft für Absatz der Gartenbauartikel aller Art - Gartenbauzentrale Wiesbaden -eine Position übernommen, wo ich dann seit 1969 Geschäftsführer bin. Ich wohne in Biebrich, einem Stadtteil, dem ich mich in besonderer Weise verbunden fühle. Ich bin verheiratet und habe eine 15-jährige Tochter. Ich war immer vielseitig interessiert. Bei der Katholischen Jugend bin ich großgeworden. Im Turnverein Biebrich bin ich seit 48 Jahren. Seit 1971 führe ich den Biebricher Fußballverein, aus dem so ein bekannter Fußballer hervorgegangen ist wie Jürgen Grabowski, Nationalspieler und Weltmeister 1974.

Riječ: Wie kamen Sie zur Politik, Herr Klee ?

Klee: In der Zeiten der großen Koalition gefiel mir der eingeschlagene Weg der Ostpolitik nicht und ich entschloß mich, nicht nur zu wählen, sondern mich auch politisch zu engagieren. Deshalb bin ich 1969 der CDU beigetreten, gerade in dem Jahr, in dem die große Koalition endete und die SPD zusammen mit der FDP die Regierung übernahm. Seit 1972 bin ich Mitglied des Stadtparlaments in Wiesbaden, wo ich mich besonders in den Bereichen Sport und Freizeit engagiert habe. Seit 1979 bin ich der Stellvertreter des Parlamentspräsidenten. Als die CDU 1989 die Kommunalwahlen verlor und der damalige Kreisvorsitzende Dr. Jentsch seinen Rücktritt erklärt hat, ist die Partei an mich herangetreten, den Vorsitz zu übernehmen, was ich auch tat. Außerdem bin ich auch Mitglied des Ortsbeirates in Biebrich, wo ich mehrfach den Vorsitz geführt habe und jetzt seit 1993 wieder. Erstmals habe ich 1987 für den Hessischen Landtag kandidiert und die Wahl um knappe 0,2 % verfehlt. 1991 bin ich dann wieder angetreten und habe mit größerem Abstand zu meinem SPD-Gegenkandidaten verloren. 1993 bin ich aber über die Landesliste nachgerückt, da damals einige CDU Landtagsabgeordnete Erfolge bei Oberbürgermeisterwahlen hatten und dadurch den Landtagsitz abgegeben haben. Jetzt bei den Landtagswahlen am 19. Februar konnte ich einen Wahlkreis für die CDU gewinnen, der bisher eine Hochburg der SPD war. Dieser Wahlkreis umfaßt den Süden und Osten Wiesbadens, von Biebrich über Kostheim, Nordenstadt bis Kloppenheim. Aus Zeitgründen werde ich jetzt meine Arbeit im Stadtparlament beenden. Meinen Beruf möchte ich aber nach wie vor beibehalten, weil man - wenn irgendwie möglich - nicht von der Politik völlig abhängig werden soll. Außerdem habe ich am Arbeitsplatz, wie auch in meinen Sportvereinen, direkten Kontakt zu den Menschen, den ich immer gesucht und gebraucht habe um ihre Sorgen und Probleme besser aufnehmen und in die praktische Politik umzusetzen zu können. Mir erscheint sehr wichtig, daß der Politiker nicht den Kontakt zur Basis verliert.

Riječ: Bei so vielen Aktivitäten, bleibt Ihnen noch genug Zeit für Ihre Familie ?

Klee: Ich muß eins sagen: wenn ich nicht eine Frau hätte, die mich unterstützt, und zwar nicht nur toleriert, sondern positiv begleitet, wäre das alles nicht möglich. Da muß ich jeden Tag dankbar sein, daß die Familie so mitzieht. Sicher ist aber auch, daß ich einiges, was ich für mich persönlich gerne machen würde, einfach zurückstellen muß. Zum Beispiel spiele ich kein Tennis und bin froh, wenn ich ab und zu mal Zeit finde mir, das Spiel meiner Fußballmannschaft anzusehen.

Riječ: Herr Klee, wie gut kannten Sie die Zustände im ehemaligen Jugoslawien, wußten Sie, daß es ein Vielvölkerstaat war, eine Einparteiendiktatur, daß die bevölkerungsreichste Nation alle anderen ausbeutete, beherrschte und unterdrückte, daß sie nur mit Polizeigewalt zusammengehalten wurde ?

Klee: Ich habe mich mit diesem Tito-Jugoslawien schon immer befaßt, weil es in Europa eine besondere Rolle als Pufferstaat zwischen Ost und West gespielt hat. Tito, als geschickter Taktiker, hat sich durch die Trennung vom Ostblock die Hilfe des Westens gesichert, hat aber weiterhin alle Vorteile der nach wie vor bestehenden Verbindungen zum Osten genutzt. Er hat die Grenzen für den Tourismus geöffnet, als die anderen Oststaaten sich total abgeschottet haben. Unter der Decke dieses Titoismus hat man eigentlich die Probleme im Lande hier im Westen nicht so mitbekommen. Ich war sehr überrascht, als ich bei einem der ersten Treffen mit kroatischen Mitbürgern hier erfuhr, wie der Katholizismus in Jugoslawien unterdrückt war, daß die Menschen vieles von dem, was sie als Kulturgut hatten, nur verdeckt hinter dicken Mauern und in engen Kreisen aufrecht erhalten konnten. Auch als Tourist im ehemaligen Jugoslawien nahm man kaum Notiz von den bestehenden Problemen. Man hat sich sicher gefühlt, Polizei war überall präsent, eigentlich nach Polizeistaat sah es schon bißchen aus. Erst nach Tito's Tod hat man dann auch im Westen eine Ratlosigkeit, wie es weiter gehen sollte, gespürt. Immer mehr kam zum Vorschein, daß das ehemalige Jugoslawien ein Staat war, wo nichts zusammen paßte. Trotz des Anscheins, daß das Leben miteinander irgendwo auch gut klappte, z.B. gab es viele Mischehen, war doch klar, wenn man einen Staat so deckelt und alles unterdrückt, daß dies einmal aufbricht. Beispiel dafür ist auch die ehemalige Sowjetunion.

Riječ: Es ist doch ganz natürlich und selbstverständlich, daß die Völker um so mehr nach Freiheit streben, je mehr sie unterdrückt werden. Es ist rechtens die Freiheit zu verlangen, auch die nationale Freiheit. Europa hätte erkennen müssen, daß das Auseinanderbrechen Jugoslawiens nach Jahrzehnten der Diktatur unvermeidlich war und hätte die serbische Aggression rechtzeitig aufhalten können.

Klee: Europa war doch froh, daß es den Tito gab, der eine Zeitlang für Ruhe gesorgt hat, egal wie. Sicherlich gab es schon damals einige hier im Westen, die genau wußten, wie trügerisch diese Ruhe war und deshalb vor der Entwicklung in Jugoslawien warnten. Trotzdem war Europa zum Handeln nicht vorbereitet. Die Schwäche von Europa kam schon bei den ersten serbischen Überfällen zum Vorschein, als man nicht den Mut hatte, entschieden dagegen zu wirken, sondern zugesehen und gehofft hat, daß die Serben irgendwann von selbst aufhören, wenn man denen nur ein bißchen Luft läßt. Ähnlich hat es auch bei Hitler angefangen. Ich will jetzt nicht Hitler und Milosevic vergleichen, sondern darauf hinweisen, daß es damals bei Hitler wie auch neulich bei Milosevic einen Punkt gab, wo man die Aggression noch stoppen konnte. Dieser Punkt war gleich am Anfang und den hat Europa versäumt. Es war ein historischer Fehler, in den ersten Monaten der Aggression die Verhandlungsgruppen dort runter zu schicken die für meine Begriffe dritte Wahl waren: Portugiesen, Niederländer, Luxemburger...Die Leute wurden dort nicht ernst genommen. Es hätten sich gleich die Führungsmächte engagieren müssen, in erste Linie Großbritannien und Frankreich, aber sie haben sich durch Nichtstun eigentlich auf die serbische Seite gestellt. Deutschland wiederum hatte es sehr schwer, die Initiative zu ergreifen, da wir im 2. Weltkrieg einiges an Schuld auf uns geladen haben. Auch die schwierige Phase der Wiedervereinigung war voll im Gange. Trotzdem wurden wir sehr früh beschuldigt, für die Slowenen und Kroaten Position bezogen zu haben. Um nochmals auf den Kern zu kommen: Europa hat zu Titos Zeiten die Probleme verdrängt, nicht hingesehen, nicht wissen wollen, und bei Milosevic hat sie auf seine großserbischen Pläne nicht frühzeitig reagiert. Damit trägt sie eindeutig die Mitschuld an der serbischen Aggression, vor allem aber die Großmächte Großbritannien und Frankreich.

Riječ: Erst die am 15.1.1992 erfolgte Anerkennung Kroatiens und Sloweniens, die die Deutsche Regierung mit Herrn Genscher als Außenminister in Europa durchgesetzt hat, zwang die Serben ihre Eroberungspläne teilweise aufzugeben. Damit sind Vance-Plan und Waffenstillstandsvereinbarung möglich geworden.

Klee: Dem möchte ich mit Nachdruck zustimmen. Jetzt gab es die Möglichkeit die Serben zu zwingen die Kriegsoption definitiv aufzugeben. Aber trotz offensichtlicher Vorbereitungen für einen weiteren Feldzug, diesmal gegen Bosnien-Herzegowina, machte man den gleichen Fehler: wartete ab, statt frühzeitig und entschlossen zu handeln. Man produzierte zwar zahlreiche Appelle, Deklarationen, Resolutionen, aber daß man damit die Serben nicht aufhalten konnte, wußte man im voraus. Eine Maßnahme, die längerfristig sicherlich wirken würde, die Wirtschaftsblockade, wurde zwar von Norden und in der Adria durchgesetzt, aber dafür kamen alle strategisch wichtiger Güter, vor allem der Treibstoff, ungehindert über das Ägäische Meer und Griechenland nach Serbien und dann nach Bosnien-Herzegowina. Das ist keine konsequente Politik !

Riječ: Durch die Demokratisierung in Kroatien 1989/1990 gründeten auch die Kroaten in Deutschland ihre Vereine. Bei den Veranstaltungen luden sie die deutschen Gäste ein, um Kontakte zu knüpfen und auf die drohende serbische Aggression aufmerksam zu machen. Sie, Herr Klee, sind immer gerne gekommen. Wir haben das durchaus als Unterstützung empfunden.

Klee: Als ich mich näher mit den Problemen im ehemaligen Jugoslawien befaßt habe, kam ich schnell zu der Überzeugung, daß Kroatien und Slowenien von ihrer Geschichte, ihrer Kultur und ihrer Traditionen her eindeutig zu Westeuropa gehören. Bei den Aktionen Kroatischer Vereine in dieser Zeit meinte ich, daß man sich als Demokrat bekennen muß und diese Aktionen unterstützen muß. Bei der ersten Demonstration in Wiesbaden, dem Schweigemarsch und anschließender Kundgebung an der Rathhaustreppe, war es schlicht unsere Pflicht sich für Kroatien und Slowenien einzusetzen, genauso wie wir am gleichen Ort für die Demokratie in Rußland demonstriert haben, als dort der Putschversuch gegen Gorbatschow stattfand. Bei diesem Schweigemarsch habe ich die ersten Kontakte bekommen und die sind bis heute nicht abgerissen. Im Rahmen meiner Möglichkeiten möchte ich sie weiterhin unterstützen, weil das Endziel - daß Kroatien und Slowenien in die Europäische Gemeinschaft aufgenommen werden noch nicht erreicht ist.

Riječ: Als die Kroatische Kulturgemeinschaft das Programm der Patenschaften für die Kinder in Kroatien, die durch die serbischen Überfälle ohne einen oder beide Eltern geblieben sind, startete, waren Sie und ihr Parteikollege Herr Riedle eine der ersten, die eine Patenschaft übernommen haben und dies bis heute beibehalten haben. Wie kam es zu diesem Entschluß ?

Klee: Ich habe von dieser Initiative der Kroatischen Kulturgemeinschaft damals von Frau Orlovic erfahren. Für mich war es selbstverständlich, daß man es nicht bei der verbalen Unterstützung beläßt, sondern sich auch aktiv beteiligt, wenn die wirtschaftlichen Voraussetzungen gegeben sind. Deswegen habe ich spontan, ohne langes Überlegen, die Patenschaft übernommen. Für mich bedeutet die Patenschaft nicht, daß ich jetzt meine Pflicht getan habe und damit hat sich's, nein, ich habe es für mich getan, weil es meiner Überzeugung entspricht.

Riječ: Konnten Sie Kontakt mit dem Kind aufnehmen ?

Klee: Einmal 1993, bekam ich ein paar Zeilen mit dem Bild von dem Kind, aber seitdem habe ich nichts mehr gehört. Dafür habe ich volles Verständnis, weil es in den Gebieten, wo gekämpft wurde, viele schwere Sorgen gibt und man kaum an Schreiben denkt. Sollte ich aber dennoch wieder was bekommen, werde ich mich freuen. Vielleicht wäre es möglich, das Kind wissen zu lassen, daß ich ihm gerne helfe.

Riječ: Die Ungewißheit über die Rückkehr, die viel Vertriebene seit 3 Jahren quält, wird mit jedem Tag unerträglicher. Seit die UN in Kroatien weilt, herrscht zwar ein relativer Waffenstillstand, aber die Okkupation der Kroatischen Gebiete wird unter dem Schutz der UN immer weiter gefestigt. Solch ein Mandat kann Kroatien nicht mehr akzeptieren. Was halten Sie von dem Abzug der UN aus Kroatien ?

Klee: Ich kann es natürlich nachvollziehen, wenn die Kroatische Regierung sich nicht damit zufrieden geben kann, daß alles, was im Vance-Plan vorgesehen war, nicht verwirklicht wird und alle UN Resolutionen nichts bewirken. Die UN und an der Spitze Bhutros Bhutros Ghali haben versagt, weil sie nicht einmal in Gespräch über die Vance-Planverwirklichung getreten sind. Obwohl die UN nichts erreicht hat außer daß weniger geschossen wurde, birgt ihr Abzug ein hohes Risiko, daß es wieder zu Kämpfen kommt. Kroatien kann seine Gebiete wieder zurückbringen, entweder durch Verhandlungen oder durch militärisches Eingreifen. Für die Verhandlungen hätte die UN sorgen müssen, aber darauf hat man 3 Jahre vergeblich gewartet. Wenn sie jetzt abziehen ist die Perspektive eher Krieg, weil ich bei den Serben keine Bereitschaft zu ernsthaften Verhandlungen erkennen kann.

Riječ: Sowohl die Kroatische Regierung als auch die Opposition sind einer Meinung, daß die Serben unter Schutz der UN es gar nicht nötig hatten zu verhandeln, weil sie mit dem Status Quo gut leben konnten, Kroatien dagegen nur sehr schlecht. Ist es nicht möglich daß die Serben doch verhandeln, wenn die UN weg ist und damit keine Gewißheit mehr über des Fortgang der Status Quo gegeben ist.

Klee: Ich würde mich freuen, wenn so eine Überlegung greifen würde, aber wenn ich daran denke, wie fanatisch nationalistisch die serbischen Führer sind und mit welcher Diktatur sie über das Volk herrschen, dann glaube ich nicht, daß sie zu vernünftigen Gesprächen überhaupt fähig sind.

Riječ: Die UN dramatisiert die Kroatische Entscheidung zusätzlich dadurch, daß sie sich auch aus Bosnien-Herzegowina zurückziehen wollen, weil ihre Lage dort ohne Truppen in Kroatien angeblich unhaltbar ist, obwohl Kroatien die Stützpunkte für die Logistik und Technik angeboten hat. Zieht die UN auch aus Bosnien-Herzegowina ab, nur weil sie Kroatien verlassen müssen ?

Klee: Ich kann dieser Überlegung keinesfalls folgen, da die Situation in Kroatien gar nicht vergleichbar zu der in Bosnien-Herzegowina ist. Der erste ist ein geordneter, funktionierende Staat, wobei der zweite ein unzählige Male aufgeteiltes und zerstückeltes Territorium ist, wo sich die Grenzen stetig ändern, nicht nur im Feld, sondern auch auf den Mappen der vielen Friedensvorschläge. Wenn die UN aus Bosnien-Herzegowina abzieht, dann eher, weil sie dort genauso ineffektiv sind wie in Kroatien. Es genügt zu sehen was mit der Schutzzone Bihac geschieht, die von Serben aus Kroatien attackiert wird, obwohl die UN noch in Kroatien ist.

Riječ: Bei der Absicherung des UN-Rückzugs ist jetzt auch der Einsatz der deutschen Truppen geplant. Ist das nicht eine Stärkung der deutschen politischen Rolle in den Bemühungen um eine friedliche Lösung ?

Klee: Ich glaube, daß sich Deutschland - aufgrund seiner Größe, wirtschaftlichen Macht, politischen Bedeutung, Verflechtungen in der ganzen Welt - nicht mehr erlauben kann, sich vornehm zurückzulehnen und sich aus allen Krisengebieten herauszuhalten mit der Begründung, man sei durch den Zweiten Weltkrieg belastet. Unsere politische Verantwortung ist seit der Vereinigung gewachsen, wir sind ein 80-Millionen Volk, wir erheben Anspruch, in der Welt gehört zu werden, wir streben den Platz im Weltsicherheitsrat an und damit sind auch die Pflichten verbunden, die wir bei UN oder NATO erfüllen sollen. Hier unterstütze ich mit Nachdruck die Position, die die Bundesregierung zur Zeit hat und insbesondere die des Verteidigungsministers, Herrn Rühle, ohne wenn und aber sich zu der Notwendigkeit des deutschen Einsatzes zu bekennen. Dies betrifft sowohl Tornados als auch die 2000-Mann starke Truppe für die Abzugssicherung aus Bosnien-Herzegowina.

Riječ: Mit oder ohne UN - die Lösung des Problems in Bosnien-Herzegowina ist nicht in Sicht. Realistisch betrachtet - welche Lösung ist am ehestens zu erwarten ? Würden sie eine Prognose wagen ?

Klee: Ich muß Ihnen ehrlich sagen, daß ich mir einen föderativen Staat, unter den Voraussetzungen, wie sie eben bestehen, nicht vorstellen kann. Sicher wäre es ideal, den Staat zu erhalten, aber dazu müßte man unglaublich viel Leid überwinden, was äußerst schwierig, wenn nicht unmöglich sein dürfte. Die bisherigen Verhandlungen stimmen mich überhaupt nicht optimistisch. Für mich ist ein Frieden durch Aufteilung eher wahrscheinlich, wobei eigentlich nur die Zentralregierung, die die moslemische Seite vertritt, noch dagegen ist.

Riječ: Zurück zu Kroatien. Was sind die Gründe, daß Kroatien von Europa noch weit entfernt zu sein scheint, jedoch Ungarn, Polen, Tschechei, Slowakei mittlerweile assoziiert sind ?

Klee: Das ist eine gute Frage ! Aus meiner Sicht sollten Kroatien und Slowenien sogar sehr bald an Europa angebunden werden. Ich kann das im Moment nur so verstehen, daß man mit der Aufnahme Österreichs, Finnlands und Schwedens beschäftigt war und die Bindung Kroatiens und Sloweniens als nicht so brennend ansah. Wie ich es sehe, ist das weniger böser Wille, sondern es gibt einfach wichtigeres zu tun. Dazu kommt auch, daß die Regierungen Kroatiens und Sloweniens diese Frage nicht vorantreiben. Vielleicht sollten sie in dieser Sache gemeinsam und mit mehr Entschlossenheit antreten, einfach stärker an die Tür klopfen. Zuvor sollten sie allerdings noch die Probleme lösen die sie miteinander haben und die nicht so gravierend sind. Ich kenne sonst kein Grund, warum Kroatien und Slowenien hinter Polen, Tschechei, Ungarn bleiben sollten.

Riječ: Wäre nicht gerade die Anbindung an Europa eine gute Gelegenheit, bei der sich Deutschland wieder stärker für Kroatien einsetzen könnte ? Wir haben den Eindruck daß dieser Einsatz seit dem Rücktritt von Herrn Genscher nachgelassen hat.

Klee: Ich könnte es mir gut vorstellen, daß ein deutscher Außenminister dieses Thema auf seine Fahne schreiben könnte und es sehr vorantreiben könnte, wie damals Herr Genscher in Abstimmung mit dem Bundeskanzler die Frage der Anerkennung vorangetrieben hat, Fakten geschaffen hat. Momentan sieht es so aus, daß Deutschland noch andere wichtige außenpolitische Probleme hat, zum Beispiel den europäischen Osten, aber auch daß der jetzige deutsche Außenminister mit seiner eigenen Partei viel zu tun hat. Ein weiterer Grund für die deutsche Zurückhaltung ist, daß die Deutschen die Rolle der UN und der EG nicht weiter schwächen wollen. Die UN und EG sind in der Pflicht und eine Vorreiterrolle Deutschlands würde sehr kritisch aufgenommen. Nicht weniger würden gleich von deutschen Vormachtstreben sprechen, obwohl es eigentlich manche andere sind, deren Handeln vorrangig von nationalen Interessen ausgeht. Dabei sind wir immer vorn, wenn es um die Lastenverteilung geht. Wer hat so viele Flüchtlinge aufgenommen wie wir ? Wer würde die Last der Wiedervereinigung so meistern wie wir ? Daß wir so kritisch beobachtet werden, hängt wahrscheinlich auch mit einem gewissen Neid zusammen. Um die nach wie vor ungelösten Probleme in Kroatien und Bosnien-Herzegowina wieder in den Blick der Weltöffentlichkeit zu rücken, sollten die Begegnungen auf Regierungsebene wieder intensiviert werden. Ich meine, daß sich unser Außenminister wieder mal in Zagreb blicken lassen sollte. Dennoch gibt es viele deutsche Verbindungen nach Kroatien, z.B. wirtschaftliche, kulturelle usw. die stets zunehmen.

Riječ: Die Kroaten in Wiesbaden leisten ihren bescheidenen Beitrag, um die kroatische Geschichte, Kultur, das Land und die Probleme, die aus der serbischen Aggression hervorgegangen sind, für die Deutschen verständlicher zu machen. Wir sind in vier Vereinen organisiert, eine weitere wichtige Institution ist für uns die Kroatische Katholische Mission und seit 1993 haben wir 2 Vertreter im Ausländerbeirat. Wie könnten wir die eher ungenügende Präsenz in der deutschen Öffentlichkeit stärken ?

Klee: Was mir so spontan einfällt, ist vielleicht so etwas wie ein Tag der Deutsch-Kroatischen Begegnung, an dem man die breitere deutsche Öffentlichkeit über verschiedene Themen im direkten Gespräch informieren könnte.

Riječ: Sie haben erwähnt, daß Sie einmal den Urlaub im ehemaligen Jugoslawien verbracht haben. Also waren Sie schon in Kroatien ! Möchten Sie es wieder besuchen ?

Klee: Ja ich war schon mal in Kroatien, ohne mir dessen bewußt gewesen zu sein, weil dies damals Tito-Jugoslawien war. Das war 1963 in der Nähe von Zadar. Es war ein sehr schöner Urlaub, und ich würde schon sehr gerne wieder mal Kroatien besuchen, allerdings möchte ich nicht nur dort die schöne Zeit verbringen, sondern auch sehen, was eigentlich passiert ist. Ich weiß, daß die Serben nicht nur einen Eroberungskrieg, sondern auch einen Vernichtungskrieg geführt haben, daß sie grundsätzlich die Kirchen und Kulturgut zerstört haben. Sie wollten die Kroaten ins Herz treffen. Ihr Haß auf alles Kroatische hat immer neuen und immer mehr Haß verbreitet. Vieles, was zerstört wurde, hat für die Kroaten die Bedeutung wie z.B. der Kölner Dom oder das Ulmer Münster für uns. Und wenn ich davon rede - obwohl ich jetzt mein Einfluß nicht überschätzen will, die Welt werde ich nicht verändern können - will ich auch aus eigener Erfahrung reden können. Leider habe ich gerade in der schönen Jahreszeit wegen meines Berufes wenig Zeit.

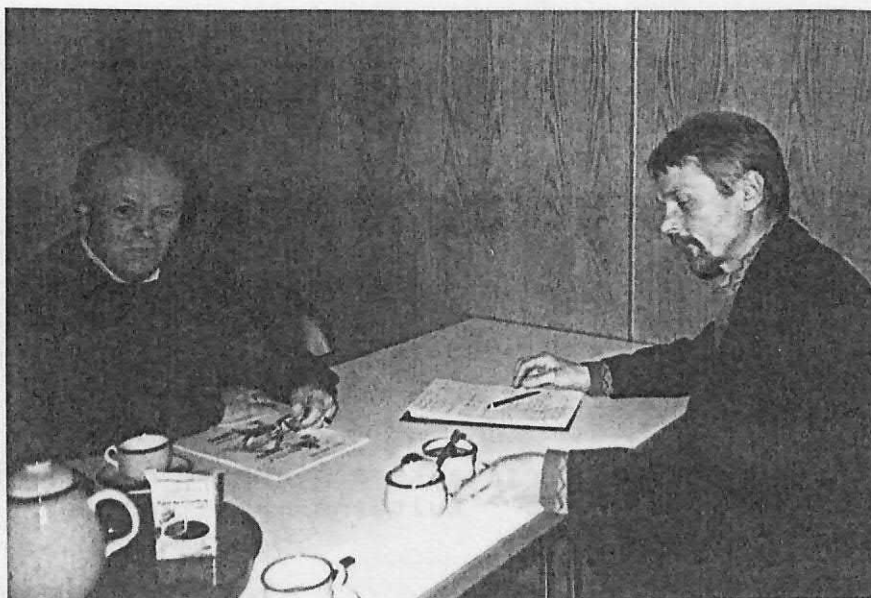
Riječ: Aber nicht nur der Sommer, sondern auch der Spätfrühling oder der Frühherbst ist in Kroatien sehr schön. Zum Beispiel in Dubrovnik haben Sie einerseits wunderschönes Klima, andererseits viele Jahrhunderte kroatische Kultur, seit dem Mittelalter bis heute, auf engem Raum in einem wunderbar erhaltenen mittelalterlichen Stadtkern, einem Stadt-Museum. Und dort können Sie einige der krassesten Beispiele der vandalischen Zerstörungen sehen, die - wie Sie sagten - die Kroaten ins Herz traf.

Klee: Also, wenn sich das einrichten ließe, würde mich so ein Besuch sehr interessieren, besonders wenn ich die Gelegenheit bekäme, von jemandem, der deutsch spricht, geführt zu werden.

Riječ: Herr Klee, wenn es uns gelingt, Ihnen dabei behilflich zu sein, werden wir es sehr gerne tun. Wir bedanken uns für Ihre Zeit und dafür, daß aus einem versprochenem Interview ein langes Gespräch wurde.

Klee: Und ein sehr offenes Gespräch ! Nichts zu danken !

Gespräch geführt: Ivo Andrijevic

Horst Klee im Gespräch
mit Ivo Andrijevic

K U M S T V A Z A H R V A T S K U D J E C U

**Četrdeset i četvero djece prima redovitu mjesečnu
novčanu pomoć od kumova iz Wiesbadena**

Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden je od početka rata protiv Hrvatske započela organizacijom kumstava za djecu koja su izgubila jednoga ili oba roditelja, ili koja su na drugi način teško stradala u ratu.

U ovom trenutku četrdeset i četvero djece prima iz Wiesbadena redovitu novčanu mjesečnu pomoć u visini od 50.-DM do 100.-DM . Kumovi često djeci i njihovim obiteljima takodjer šalju pakete ili dodatne prigodne novčane darove.

U Hrvatskoj se o razdiobi naših uplata brinu organizacije koje su nam preporučile djecu. Tako Hrvatska kulturna zajednica suradjuje s "Vilom Velebita" iz Zagreba te s "Hrvatskom pozadinskom frontom", takodjer iz Zagreba. Najveći pak projekt vodimo u suradnji s "Caritasverband"-om Wiesbaden i "Hrvatskom akcijom za život" iz Dubrovnika; na taj je način zbrinuto drideset i jedno dijete, a akcija i dalje traje.

Svi kumovi su Nijemci, a mnogi od njih i veoma ugledni građani Wiesbadena. Toj se činjenici posebno veselimo jer očekujemo da će kumovi kroz sudbine svoje kumčadi, s kojima održavaju izravni pismeni kontakt, bliže upoznati hrvatsku stvarnost i na taj način postati promicatelji informacija o Hrvatskoj, a možda i njeni prijatelji.

Takodjer se veselimo da možemo pomoći hrvatskoj djeci, posebno onoj u Bosni i Hercegovini - djeca u samoj Hrvatskoj su naime ,veselimo se da to možemo reći, uglavnom već sva zbrinuta posredovanjem niza velikih inicijativa u Zagrebu i u svijetu. Voditelj "Hrvatske akcije za život", svećenik dr. Vjekoslav Šaravanja koji se stoga posvetio isključivo brizi za bosansku djecu piše nam iz Dubrovnika u svojim redovitim obavijestima da je još uvijek financijski nezbrinuto oko dvije tisuće djece. Mnoga od ove djece su djeca hrvatskih branitelja, a često su to djeca iz obitelji s troje i više braće i sestara. Majke su s djecom najčešće u progonstvu. Svećenik dr.Šaravanja vodi iscrpne popise s podacima o djeci-stradalnicima.

Molimo stoga članove da svoje njemačke prijatelje obavijeste o ovim akcijama Hrvatske kulturne zajednice i "Caritasverbanda"-a Wiesbaden.

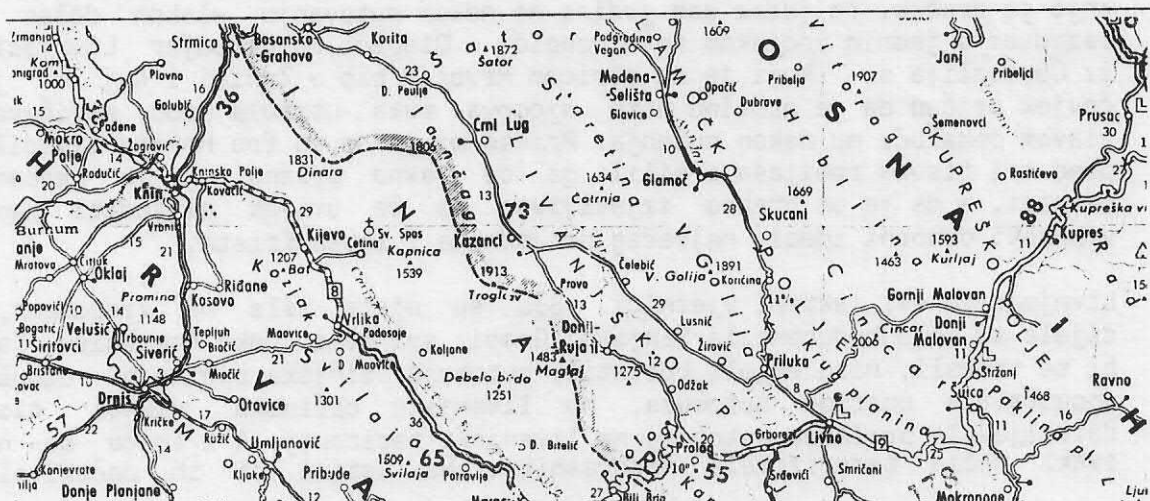
I z m e d j u L i v n a i W i e s b a d e n a

Jugozapadni kraj Bosne, u povijesti zvanom Završje ili, ponekad, Tropolje, čini prostor četiriju velikih kraških polja: Livanjskog, Duvanjskog, Kupreškog i Glamočkog. Polja su s bosanske strane okružena planinama Radušom (1958), Vranom (2074), Plaznicom (1755), Cincarom (2006) i Satorom (1972), a s dalmatinske Kamešnicom (1849), Troglavom (1913) i Dinarom (1780). Livanjsko je polje najveće: dugačko je oko 60 km, a široko od 6 do 15 km; nalazi se na nadmorskoj visini od oko 750 m.

Kao hrvatski kraj Livno se spominje od 9.stoljeća. Konstantin Porfirogenet u 10.st.kaže da je Završje jedno od jedanaest županija hrvatske države. Uskoro na taj prostor, odsada često zvanim " Zapadna strana" stižu franjevci koji nastoje potisnuti rašireno bogumilstvo, a u vrijeme turske vladavine kao najvjerniji pomoćnici stoje uz narod i s njim dijele dobro i zlo. Nakon pada Klisa Livno postaje sjedištem kliških sandžak-begova, mjesto u kojem će stoga biti podizane zadužbine i koje će se razviti u trgovačko središte. U 17.stoljeću na ovom prostoru dolazi do jakih demografskih promjena: pred vojskama, gladi i ratovima Hrvati sele u Cetinsku krajinu, ili idu čak i dalje, pa pod imenom Bunjevaca dospjevaju u Primorje, Liku, Bačku i Baranju. U Završje tada doseljava srpsko živilje, najviše iz Vrličke krajine, kamo je ranije stiglo iz Srbije.

Prema zadnjem popisu u Livanjskom kraju živjelo je oko 60 tisuća stanovnika; 80% stanovnika bili su Hrvati, 10% Srbi, a 10% Muslimani. Godine srpske hegemonije u Bosni i u Jugoslaviji vrijeme su grubih zapuštanja ovog kraja, također i vrijeme progona njegovih hrvatskih stanovnika. Livnjaci su još jedanput u povijesti prisiljeni na masovno iseljavanje.

U Wiesbadenu su Livnjaci najzastupljenija hrvatska zavičajna skupina. Tu su obitelji Ive Mamuze (Lipa), Slavka Vrdoljaka (Lipa), Ružice Špiko (Lipa), Joze Novokmeta (Prolog), Nike Barbarića (Čelebić), Andjelka, Ante i Jakova Rimca (Čelebić), Ivana Pašalića (Čelebić), Mije Rožića (Kovačić), Bože Sučića (Ljubunčić), Mile Jelčića (Rujani), Mije Brdara (Rujani), Ivana Kujundžije (Struknici), Ivana Gelo (Struknici), Mije Dalića (Prisap), Andjelka Bralo (Zabrišće), Drage Bilića (Kablići), Ive i Mate Rubića (Kablići), Joze Grebenara (Bila), Ante Brčića (Lištani) i drugih. Dvojca od njih, Stipe Duvnjak i Andjelko Rimac, govore o svom livanjskom porijeklu i sudbini.

Livanjsko polje

G o v o r i

STIPE DUVNJAK

rodjen 1946. u Čukliću, Livno,
sada u Wiesbadenu:

Stipe Duvnjak

Rodom sam iz Čuklića, sela koje je 12 kilometara udaljeno od Livna. Selo je smješteno na južnoj strani Livanjskog polja, prema Sinju, a ispod Kamešnice. U mom je djetinjstvu u selu živjelo oko osamdesetak obitelji. Čuklić je iza sela Vidoša najstarija župa u Livanjskom polju, a također je imao i prvu seosku osnovnu školu. Izgradila ju je Austrougarska 1907.

Čuklić i gotovo sva livanjska sela napućena su isključivo hrvatskim stanovništvom, a tek u nekoliko sela sjeverozapadno od crte Čaprazlije - Čelebić, u smjeru Grahova, žive Srbi. Muslimana ima u samom gradu Livnu te u nekoliko sela oko grada. Ipak, svi natpisi na javnim zgradama bili su prvo na srpskom, na ćirilici, a sva važna mjesta u općini od 1918. do 1991. zaposjedali su Srbi. Nastavnici su također bili Srbi te su djecu učili srpski. Program je nalagao da djeca prvo uče ćirilicu te da je kasnije rabe "ravnopravno s latinicom". U višim razredima obično se tjedan dana rabio srpski na ćirilici, a tjedan srpski na latinici.

Takva je ravnopravnost Livnjake tjerala iz zavičaja. Samo u Zagrebu i njegovoj okolini danas živi preko pedeset tisuća Livnjaka. A koliko nas je u Splitu, u Slavoniji, ili u iseljeništvu! Sudbina iseljenika duboko prati i moju obitelj. Moj je otac s četrnaest godina otišao na rad u Francusku, kasnije u Belgiju, a pred rat je osam godina bio u Njemačkoj. Od 1959., čim se moglo izaći iz Jugoslavije, radio je u Austriji i u Njemačkoj, a 1966. sam ga naslijedio ja; sam sam već dvadesetšest godina u Njemačkoj.

Ipak, u Livnjacima je uvijek tinjala velika snaga i nisu se lako predavali. Sav protuhrvatski teror nije uništio ni naše samopoštovanje, ni našu privrženost hrvatstvu. U našim naporima da opstanemo puno su nam pomagali naši svećenici, fratri Bosne Srebrene, koji su poslije rata svi do jednoga sami bili izloženi progonima. Brat moga oca fra Hrvoje bio je tako 1947. uhićen i strpan u zloglasnu Zenicu, gdje je bez ikakve presude proveo pet godina. Sam je malo pričao o mučenjima i poniženjima koja je prošao, no jedne sam godine na nekom putovanju vlakom došao u razgovor s jednim rođakom Ante Džapića - Džapići su također Livnjaci, iz Čaprazlija su- koji je sa stricem Hrvojem bio u Zenici i taj mi je čovjek pričao da je stotinu puta njegova ruka utrnula pod stričevom glavom pomažući mu nakon mučenja. Pričao mi je da su fra Hrvoja izvodili pred tri tisuće robijaša i silili ga da javno prizna da je narodni parazit, a da je on hrabro izjavljivao da će uvijek slijediti svoj vrhunski duhovni ideal, najvećeg pravednika: Isusa Krista.

Livnjaci su svi iskreni vjernici. Sva su djeca išla na vjeronauk, a cijela su sela hodočastila Sinjskoj Gospi; svi bosu preko Kamešnice. Kad bi se vraćali, nisu smjeli koristiti autobuse. Sinjska općina bi doduše omogućavala uporabu autobusa, no livanjske općinske vlasti nisu dozvoljavale prelazak autobusa na livanjski teritorij. A i inače, su na svaki način terorizirali hodočasnike. Na Cetini bi ih očekivala

milicija i kontrolirala im osobne karte. Sjećam se jednog slučaja iz moga djetinjstva kada je je jedna žena koju su s mosta vratili, jer nije imala te osobne karte, pokušala nekoliko stotina metara nizvodno preplivati rijeku i pri tome se utopila.

Cijelo je Livno radi svoje uspravnosti stalno bilo trn u oku ondašnjim vlastodržcima i politika je nastojala da nas oslabi i uništi. Takva je mjera bila i omogućavanje masovnog odlaska na "privremeni rad", a zatim i izgradnja akumulacijskog jezera u Buškom blatu 1966., kada je potopljeno više sela, a seljacima nije bilo dozvoljeno zamijeniti oranice za brdovite državne pašnjake, što su pojedini seljaci tražili nadajući se da će se moći zadržati u svom kraju. Slično je kasnije bilo i s "otkupom" zemlje u Prološkom polju gdje je vlast odredila graditi površinski rudnik te je seljacima isplaćivala naknadu koja je iznosila iznos kupovne vrijednosti jednog jajeta za kvadratni metar plodne zemlje. Ta neprestana mrznja prema Livnjacima svoju je kulminaciju dosegla 1992. kada su Srbi uz pomoć Jugoslavenske armije imali namjeru potpuno uništiti cijeli kraj.

Osobno sam, skupa sa suprugom, u ovom zadnjem srpskom pohodu doživio nešto što je moglo još jednom tragično završiti, ali je, hvala Bogu, završilo dobro. Moj najstariji sin Ivica školovao se u Zagrebu i u studenom 1990. uzet je u tadašnju vojsku, u Čapljinu, odakle je ubrzo premiješten u Šabac. Tamo je došao u situaciju da mora upravljati vojnim vozilima u pravcu Osijeka, Vinkovaca i Vukovara. Zamislite kako se osjećao mladi čovjek koji je bio odgojen u čestitom hrvatskom duhu u takvoj situaciji! A zamislite kako smo se osjećali mi, roditelji, ovdje u Wiesbadenu koji mjesecima nismo znali što je s njim! Ipak, u rujnu 1991. uspjelo mu je jedne noći skupa s još dvojicom mladića pobjeći iz kasarne u Derventi i stići u grad gdje je živio rođak jednoga od njih. Rodjaka nisu našli kod kuće pa su se odlučili razvaliti vrata i doći do civilne odjeće jer su se morali hitno preobučiti. Iza toga su, uz brojne opasnosti, svi sretno stigli u Split. Kasnije se Ivica priključio Hrvatskoj vojsci i sudjelovao je u obrani Livna.

Livanjski kraj mora procvjetati! On će sljedećih godina, u slobodi, stati na svoje noge! Ja ću se - nakon dugih godina teškog rada, koje mi se čine kao da sam ih proveo u magli, na robiji, na kojoj me doduše nitko nije tukao i na kojoj nisam bio gladan, ali na kojoj nije bilo nikakva zadovoljstva osim osjećaja da sam od siromaštva zaštitio svoje roditelje i svoju djecu - vratiti u Čuklić, u mjesto koje je za mene i najvažnije i najljepše od svih koja poznajem.

Franjevačka crkva i samostan u Livnu na Gorici

Govori

ANDJELKO RIMAC

rodjen 1939. u Čelebiću, Livno,
sada u Wiesbadenu:

Andjelko Rimac

Rodom sam iz sela Čelebića, sela na sjeverozapadnom rubu Livanjskog pola. Čelebić je miješano selo u kojem su živjeli Hrvati i Srbi; točnije, u mom je djetinjstvu bilo 88 hrvatskih dimova i oko dvadesetak srpskih. Od hrvatskih obitelji tu su bili: Jukići, Popovići, Pašalići, Gele, Rimci, Barbarići i Kovači. Dalje na sjeverozapad prema Grahovu su isključivo srpska sela, osim Luka i Korita u kojima su živjeli Hrvati, no koji su 1941. i 1942. uglavnom pobijeni.

U Čelebiću kao i u cijelom Livanjskom polju hrvatsvo je bilo isključivo opredjeljenje hrvatskih seljaka i stoga je većina mladih ljudi tijekom drugog rata sudjelovala u obrani u redovima hrvatske vojske. Za partizanski pokret bio se odlučio tek pokojni čovjek. No, u Livnu su se za vrijeme rata vodile mnoge žestoke borbe, grad je sedam puta prelazio iz ruke u ruku, a onda je ipak, relativno rano osvojen od partizana i to, da nesreća bude veća, od hrvatskih partizana. Kao što znate, u partizanski se pokret regrutiralo dosta naših ljudi s otoka, iz okolice Splita, a posebno mnogo Sinjana koji su se na taj način opirali talijanskoj okupaciji ili su jednostavno naginjali ljevičarskoj ideologiji, i ti su partizani nastojali osvojiti Livno. Na tom se primjeru vidi u kakvu nesreću vodi građanski rat u jednom naradu, a posebno onda kada mu iznad glava visi mač zajedničkog ljutog političkog neprijatelja.

A naš najveći neprijatelj bili su nam, nažalost, naši susjedi Srbi. Tijekom gotovo sedamdeset godina života u zajedničkoj državi Livanjaci su s njihove strane doživljavali neprestalni teror. Prvi vrhunac tog terora bio je masovni pokolj Hrvata u Lukama i Koritima u rano ljeto 1941., kada je s njihove strane bilo određeno da će uništiti i Čelebić i susjedna livanjska sela, što bi se bilo i dogodilo da nam u pomoć nije stigla hrvatska vojska sa Širokog Brijega. No, poslije rata smo mi, koji smo bili žrtve, proglašavani krivcima i trpjeli smo strašan teror. U Livanjskom je polju, kao i u mnogim drugim hrvatskim krajevima, više ljudi izgubilo život 1945. i 1946. negoli u svim mogućim borbama tijekom rata. Mnogi su zatvarani i mučeni, tako i niz ljudi iz moje obitelji, pa su se stoga mnogi dugo krili po šumama, a seljaci su im nosili hranu i pomagali im. Najduže se kod nas krio Ivan Rimac - Biber. On je uhvaćen 1949. i osuđen na dugu robiju.

Sljedećih godina uslijedio je prikriveni teror, koji je trajao sve do zadnjih godina. Hrvat se nije mogao školovati, nije mogao dobiti radno mjesto, nije ni u kojem pogledu mogao napredovati, već - torbu na rame i hajde u svijet; u našoj je kući bilo trinaestero djece i svi su se morali razići svijetom. Livanjsko je polje sustavno uništavano, kako bi oslabili hrvatstvo livanjskog seljaka kojeg su, očito, strašno mrzili.

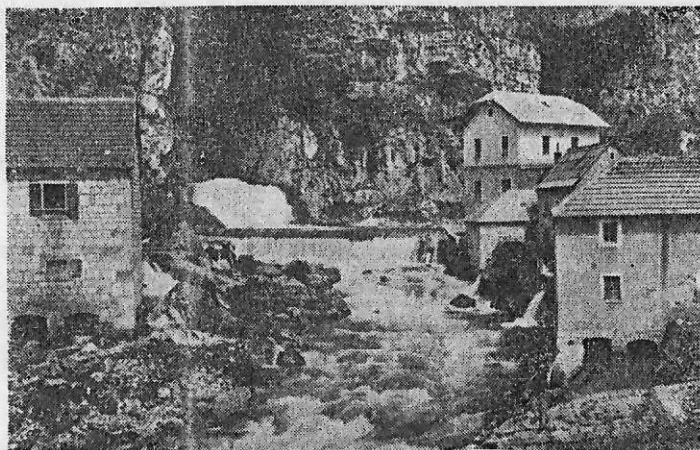
Ta je mržnja svoje cijelo lice ponovno pokazala u proljeće 1992. kada je srpska vojna sila krenula na Livanjsko polje i mislila ga cijelog

okupirati. Mada s nedovoljno oružja, brzo smo organizirali obranu i zaustavili ih na rovovima uz Rimčeve kuće u Čelebiću. Oni su svoju liniju držali u Čelebiću kod Vojnovićevih kuća, ali su u studenom prošle godine potisnuti i s tog mjesta i iz cijelog okupiranog vrha Livanjskog polja, tako da je sada slobodna cijela općina Livno. U tim su borbama uništene moje kuće i mnoge druge kuće u Čelebiću.

Livnjaci u inozemstvu su za obranu svoga kraja pridonijeli znatna sredstva. Organizirani u zavičajne zajednice, bez obzira je li sada žive u Livnu ili su se u međuvremenu odselili u druga hrvatska mjesta, izdvajali su dogovorene postotke svoje zarade, što je pomoglo.

Sada očekujem napredak Livna, mada me ponekad obuzme bojazan, jer mi se čini da su na nekim mjestima u Livnu ljudi koji ne spadaju u prve redove: previše je starih komunističkih funkcionara koji ponovno donose glavne odluke. Ja jesam za pomirdbu i tu se potpuno slažem s predsjednikom Tudjmanom koji je stvorio raspoloženje da na taj način počnemo misliti. Ipak, neke stvari je trebalo rasčistiti. Mislim da oni koji su okrvavili ruke spadaju pred hrvatske sudove i da im treba suditi po zakonu. Oni pak koji su sudjelovali u komunističkoj vladavini mogu s nama, ali ne u prve redove. Ja razumijem da oni imaju velika znanja i iskustva, ali ima dovoljno naših mladih školovanih ljudi te njima treba dati priliku i vremena, pa će i oni naučiti sve što je potrebno.

Danas u Livnu živi tridesetdevet tisuća ljudi. Smatram da svi ti ljudi imaju pred sobom budućnost. Livanjsko polje je kraško polje, no ima dovoljno oranica da prehrani svoje stanovništvo te da još proizvede i višak hrane. Posebno bi pak bilo moguće unaprijediti stočarstvo jer je i u polju, a iznad kuća, u brdu, puno velikih livada i pašnjaka. Siguran sam da je uz dobro vodjenje i gospodarenje moguće unaprijediti cijeli kraj i omogućiti ljudima da u miru i zadovoljstvu žive na časnom djedovskom ognjištu, svjedočeći i svoj napredak i napredak Hrvatske države u koju je livanjski svijet oduvijek upirao svoje oči.

Livno, izvor Dumana

MAJA RUNJE

SJEĆANJE NA VUKOVAR

Vukovar je bio i ostao grad moga djetinjstva, mojih snova i mladosti, premda sam jedini u obitelji rođen u Garešnici. Moj otac je po službenoj dužnosti bio 1936. godine premješten iz Vukovara u Garešnicu, gdje sam se iste godine u studenome rodio. Nakon dvije godine boravka u Garešnici, obitelj se ponovo vratila u Vukovar, gdje sam pohađao osnovnu školu i gimnaziju.

Potječem iz stare vukovarske obitelji. Otac je bio zaposlen u Gruntovnici a majka je imala pune ruke posla u kućanstvu i sa nama djecom, petero braće i dvije sestre. Na sreću je moj otac posjedovao prostranu kuću sa pet soba, kuhinjom, kupaonicom, praonicom i podrumom te velikim dvorištem i vrtom tako da sam skupa sa svojom braćom i sestrama proveo divne dane ranog djetinjstva u toplini roditeljskog doma.

Naša kuća se nalazi, kako sam ja još i danas uvjeren, u najljepšem dijelu Vukovara u blizini gimnazije i katoličke crkve, na obroncima Fruške gore. Iz našeg vrta se pruža prekrasan pogled na Dunav, koji mirno teče četrdesetak metara ispod našeg brijega (tako smo nazivali naš vrt) i pet kilometara nizvodno zavija prema istoku.

Nezaboravni je doživljaj bio za krasnih ljetnih noći uživati u ljepoti zvjezdanog neba, pjesmi cvrčaka i kreketu žabljeg zbora s bačke obale Dunava. Ugodjaj je još više uljepšavao srebrni sjaj izlazećeg mjeseca koji se prosipao po namreškanoj površini rijeke Dunava. Dunav je kod Vukovara oko 800 metara široka, mirna nizinska rijeka, kod normalnog vodostaja plovna i za najveće riječne brodove.

Vukovar leži uz desnu stranu Dunava. Dunav teče od sjevera prema jugu te nizvodno od Vukovara, kod odmarališta na Vučedolu i pješčane plaže Orlovog otoka, zvane Rebrica, skreće naglo prema istoku. Kroz sam centar Vukovara teče rječica Vuka i dijeli Vukovar na novi i stari grad, koje povezuju mostovi kao majčine ruke. Vuka se ulijeva u centru Vukovara u Dunav, a zanimljivo je napomenuti, da je prirodno ušće Vuke u Dunav usmjereno uzvodno, to jest matica Vuke je protivna matici Dunava. To je velika rijetkost, i koliko je meni poznato, jedini slučaj u Evropi.

Šezdesetih je godina radi sprečavanja čestih poplava prirodno ušće Vuke u Dunav zatrpano te je probijen stotinjak metara dugi kanal koji vodi utok rijeke Vuke ravno u Dunav. Navodno rječica Vuka kod Vukovara dijeli Slavoniju od Srijema, tako da je novi Vukovar po tome u Slavoniji, a stari u Srijemu.

Može se sa sigurnošću tvrditi da je Vukovar svoje ime dobio po rječici Vuki koja se u srednjem vijeku t.j. u 13. i 14. stoljeću nazivala Vuko, Volko i Vlko. Srednjevjekovna utvrda se tada nazivala Vukovo.

Vrijedno je još napomenuti da u samom centru Vukovara kod tako zvane Gašparove apoteke, na početku ulice Slezijske, počinje Fruška gora pa najveći dio starog Vukovara, osim uskog centra, leži na obroncima Fruške gore. Na mjestu spomenute Gašparove apoteke je po narodnoj predaji stajala turska dzamija sve do 1752., kada se je stari vukovarski grad (tvrđjava) sam od sebe srušio.

Srce Vukovara je ustvari bila ulica Maršala Tita ili Korzo kako su je vukovarci zvali. Korzo je dugačko svega tristotinjak metara i njegovo je prirodno produljenje preko zidanog mosta na rječici Vuki u novom Vukovaru.

Pedesetih godina, kada sam pohađao vukovarsku gimnaziju, Korzo je bilo praktički centar kulturnog života mladeži Vukovara. Već predvečer oko 18 sati okupila bi se sva mladež na Korzu, neki bi šetali cestom, desnom stranom prema novom Vukovaru, pa lijevom stranom opet nazad. Drugi bi stajali sa strane na pločniku i promatrali šetaće. Cijela se igra odvijala do kratko prije 20 sati kada se ulica u trenu ispraznila jer su mnogi odlazili u kino ili na ples a ostali svojim kućama. Bilo nam je tada nemoguće i pomisliti makar i jednu večer izostaviti taj ritual.

Dunav je za nas Vukovarce bio isto tako važan kao i sam Vukovar. Sjećam se Dunava zimi kada je bio sav zaledjen, prepun bijelih santi, okovan u ledu, kada je voda još samo tekla u matici rijeke na bačkoj strani a hladna košava brijala s istoka.

Dunav je još ljepši ljeti kada je obično uzak i miran. Tada se posred rijeke pojavljuje široki otok (sprud) koji se proteže od centra Vukovara pa sve do stare klaonice. Do toga spruda se moglo pregaziti s desne obale, pa smo se često tamo na krasnoj pješčanoj plaži kupali.

No Dunav nije uvijek bio mirna i blaga rijeka, nego je često, obično u proljeće, naglo narastao i pretvarao se u divlju bujicu koja je sve pred sobom rušila, a niže dijelove Vukovara, dio centra i Ribarsku ulicu, poplavljivala.

Dok pišem ove retke misli mi lutaju u prošlost, u divne dane moga djetinjstva i zaustavljaju se na pojedinim slikama koje su se duboko usjekle u moje sjećanje.

Tako se živo sjećam Badnjaka 1947. Vukovar je bio sav pokriven snijegom, bila je ciča zima i snijeg je skripao pod nogama dok smo išli u crkvu na ponoćku. Crkvena zvona su zvonila i zvala vjernike na proslavu Kristovog rođenja. Veliki borovi, sa svake strane oltara i jaslica po jedan, bili su okićeni krasnim kuglicama. Činilo mi se kao da se borove grane njišu i skupa s nama pjevaju „Narodi nam se Kralj nebeski“. Ljepšega Božića nisam nikada više doživio.

U lijepom sjećanju su mi ostali ljetni izleti na Vučedol i Orlov otok gdje smo logorovali, lovili ribu i gdje se kuhao vukovarski specijalitet „riblja juha“.

Misli mi dalje lutaju u školske klupe, sjećam se veselica s plesom u gimnaziji, maturalne zabave i maturalnog plesa, te oproštaja s Vukovarom nakon završene mature.

S Vukovarom sam se oprostio u jesen 1955. godine i preselio se u Zagreb gdje sam upisao studij Elektrotehnike. Studij sam završio u jesen 1963. godine. U Zagrebu sam radio do svibnja 1967. godine kada odlazim sa suprugom i dvoje djece na „privremeni rad“ u Njemačku, gdje se još i danas nalazimo.

U međuvremenu su već prošle tri godine otkako su četnici i jugo-vojska uništili i ubili moj Vukovar, a njegove građane ubijati, mučili a one koji su preživjeli, na koncu protjerali. Sa umirućim Vukovarom i mojim rodnim domom u njemu, umro je i jedan dio moje duše.

Uvjeren sam, da će brzo doći vrijeme kada će se Vukovarci opet vratiti u ruševine svoga grada i svojim ga marom i radom izgraditi još ljepšim i bogatijim nego je bio prije. Vukovar će opet postati ono što je oduvijek i bio: vjekovni hrvatski grad na Dunavu.

Krešimir Žigrić na obali Dunava u Vukovaru

HRVATI ILI JUGOSLAVENI

Najnoviji podatci dobiveni od Savjeta za strance (Auslaenderbeirat) izgledaju nevjerojatno: u Prijavnom uredu u Wiesbadenu (Einwohnermeldeamt) zabilježeno je samo 816 Hrvata, dok takozvanih Jugoslavena ima 5802, a građana BiH 1945. Zar su Hrvati doista tako malobrojni? Je li moguće da ih se većina već vratila u domovinu? Znači li to da na jednog Hrvata dolazi 7-8 tih Jugoslavena?

Objašnjenje je, nažalost, koliko jednostavno - toliko poražavajuće: veliki broj Hrvata se zbog vlastitog nemara i nebrige još uvijek svrstava u drugu državu, i to u onu agresorsku, onu koja nam još uvijek osporava pravo na opstojnost i drži naše krajeve pod okupacijom !

Prigovor za nebrigu i nemar u tako važnoj stvari je zacijelo teško prihvatiti. Zato dopustimo pitanje nije li možda i neznanje razlogom takvom stanju, možda i zaboravnost ? U neznanje je teško povjerovati, barem u najvećem broju slučajeva. Jer ako netko i ne zna što mu je činiti kako bi ga u Prijavnom uredu (Einwohnermeldeamt) svrstali u hrvatske građane, zna gdje se može raspitati, zna tko ga može uputiti (Caritas, Hrvatska katolička misija, svaka hrvatska udruga i svaki Hrvat djelatnik u toj udruzi) ! A ako je netko i zaboravio jednom, vjerojatno neće drugi put, ako ipak zaboravi dva puta, sigurno neće treći put ! Ta upravo za neupućene i zaboravne se već dvije godine na mnogim hrvatskim skupovima uporno ponavlja potreba odlaska u Prijavni ured (Einwohnermeldeamt), u crkvi se nakon svete mise na to upozoravalo, prijatelji i poznanici su o tome govorili. „Ne znati“ i „zaboraviti“ prema tomu nije ništa drugo doli opet nebriga i nemar.

Pri tomu je konačan raskid s nemilim Jugoslavenstvom vrlo jednostavan. Najvažniji korak je odavno obavljen: pasoš je zamijenjen putovnicom (koliko smo samo žudili za tim, kako smo samo žurili to obaviti !). Drugi korak je također obavljen: otišli smo u Ured za strance (Auslaenderamt) i u našu vrijednu novu putovnicu dali ubilježiti Dozvolu boravka (Aufenthaltsgenehmigung). Tu nije bilo nebrige i nemara, to se moralo obaviti jer bez toga nebi bilo ni dozvole rada, ni osiguranja, ni vozačke dozvole, ni školovanja itd. Ali Dozvola boravka (Aufenthaltsgenehmigung) se jednako izdaje svim strancima i vrijedi za cijelu Njemačku, pa za gradsku upravu nema razlike u koju putovnicu je unešena. Iako je to - u našem primjeru - hrvatska putovnica, time mi za njih ne postajemo Hrvati automatski. Potreban je i treći korak: prijava promjene državljanstva ! Gradska uprava zato ima Prijavni ured (Einwohnermeldeamt). Posjeta tom Prijavnom uredu (Einwohnermeldeamt) je, što se grada tiče, odlučujući korak u konačnom raskidu s Jugoslavenstvom.

Nevolja je u tome, što se tamo ne mora, nego „samo“ treba otići. Naime svi mi Hrvati smo tamo od prije prijavljeni, i ta prijava vrijedi dokle god vrijedi adresa. Gradska uprava ne brine o tome što u tim starim prijavama Hrvati ne postoje, nego samo Jugoslaveni, pa o tome moramo brinuti mi sami ! U Prijavnom uredu (Einwohnermeldeamt) ćemo predloženjem naše hrvatske putovnice vrlo lako i brzo poništiti Jugoslavena i upisati ono pravo - Hrvat. A kako bi i svog prijatelja ili znanca nagovorili na taj treći odlučujući korak, zatražit ćemo Potvrdu prijave boravka (Meldebestätigung), na kojoj ćemo crno na bijelom čitati za nacionalni ključ: 130 - kroatische Staatsangehoerigkeit (umjesto onog 138 - ju..).

Nažalost, pošto se to ne mora, mnogi za to ne nadju vremena ! Ali zašto je to toliko važno ?

Prvo: mora biti važno nama osobno ! Nisam Jugoslaven nego Hrvat, i to za svakog ! A i to što su me prije nazivali Jugoslavenom nije bilo po mojoj volji, jer sam i onda bio Hrvat, jer sam to oduvijek !

Drugo: mnogi još ne znaju, da smo Hrvati, a dosta njih ni ne želi znati. Hrvatska tek stječe prijatelje. Stjecat će ih utoliko brže, ukoliko mi - hrvatski puk - odlučnije raskrstimo s Jugoslavenstvom. A one, koji za nas još ne znaju ili ne žele znati, natjerat ćemo da nas uvažavaju. Zato je biti Hrvat bez iznimke itekako važno !

Treće: o brojnosti Hrvata u Wiesbadenu (ali i u bilo kojem drugom mjestu) ovisi pomoć grada hrvatskoj zajednici i njezinim udrugama. Vašom prijavom hrvatskog državljanstva utječete posredno preko raznih statistika o dodjeli novčane pomoći, rasporedu prostorijskih, sportskim objektima i mnogočemu drugom, što obogaćuje život naše zajednice. Želite li tu pomoć poklanjati Jugoslavenima ?

Biti Hrvat znači biti Hrvat i u Prijavnom uredu !

Ivo Andrijević

Novi članovi Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden

Novi članovi Hrvatske kulturne zajednice su:

Igor Smokrović,
Ivan Kovčo i
Gabi Kovčo.

Srdačno ih pozdravljamo!

Fond "Zrinski i Frankopani"

Obavijest o radu i potrebama Fonda "Zrinski i Frankopani" jedna je iz niza obavijesti koje do nas stižu iz Hrvatske, iz Zagreba. Potrebama ove inicijative dajemo svaku prednost:

SOLIDARNOST ZA HRVATSKU - FOND »ZRINSKI I FRANKOPANI«

SOLIDARNOST ZA HRVATSKU - FOND »ZRINSKI I FRANKOPANI«

Pripadnici oružanih snaga Republike Hrvatske i Ministarstva unutarnjih poslova životom plaćaju zajedničku čežnju za samostalnom i slobodnom Hrvatskom!

Pokažimo svima, osobito obiteljima poginulih da je naša solidarnost i humanost snažna poput čežnje za slobodom!

Pomozimo onima čiji su najdraži za slobodu Hrvatske dali ono najvrijednije što imaju!

Svoje priloge možete uplatiti Republičkom fondu "Zrinski i Frankopani" osnovanom od Vlade Republike Hrvatske pri Ministarstvu rada i socijalne skrbi — iz kojeg će se obiteljima poginulih branitelja kao i ranjenim braniteljima davati različite vrste pomoći.

DINARSKI ŽIRO-RAČUN: 30102-655-427, Zavod za platni promet, Zagreb
DEVIZNI ŽIRO-RAČUN: 30101-620-16-2421706552, Zagrebačka banka Zagreb

MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNE SKRBI

SOLIDARNOST ZA HRVATSKU - FOND »ZRINSKI I FRANKOPANI«

SOLIDARNOST ZA HRVATSKU - FOND »ZRINSKI I FRANKOPANI«

O B A V I J E S T I

"Život i djelo kardinala Alojzija Stepinca"

12.3.1995. od 17 sati, Waldstrasse 95 (prostorije Hrvatske župe), Wiesbaden; /video-film, razgovor/; Iz niza: "Otvorena poslijepodneva".

Radna skupina rajnsko-majskog područja Hrvatskog svjetskog kongresa u Njemačkoj

24.3.1995. od 19.30 sati, Adalbertstrasse 10, Frankfurt; radni sastanak.

Godišnja skupština Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden

26.3.1995. od 17.30 sati, Waldstrasse 95 (prostorije Hrvatske župe), Wiesbaden.

Prof.dr. Zdravko Tomac, Zagreb: "1995. - godina mira ili godina rata?"

31.3.1995. od 19.30 sati, Friedrichstrasse 26-28 ("Roncalli-Haus", velika dvorana), Wiesbaden; predavanje.

Hrvatsko suvremeno slikarstvo / prodajna izložba

28.4.- 3.5.1995., Friedrichstrasse 26-28 ("Roncalli-Haus"), Wiesbaden.

"Poetencafé- Tin Ujević", Theater Wind-Spiel Berlin

30.4.1995. (točno vrijeme i mjesto bit će naknadno utvrđeni); kazališna priredba međunarodne kazališne skupine iz Berlina.

Godišnja skupština hrvatskog svjetskog kongresa u Njemačkoj

6. i 7.5.1995., Friedrichstrasse 26-28 ("Roncalli-Haus", velika dvorana).

"Otvoreno poslijepodne"

14.5.1995. od 17 sati, Waldstrasse 95 (prostorije Hrvatske župe).

Medjunarodna ljetna proslava Grada Wiesbadena

25.6.1995., Marktplatz, Wiesbaden; štandovi i kulturni program.

Radni sastanci Predsjedništva Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden

14.3., 25.4., 19.5. i 20.6.1995. od 19.30 sati. Friedrichstrasse 24/I, Wiesbaden.